

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀνθεμόν-
τος, Κροσσείας καὶ Βοτικῆς, ἐξε-
τείνεται τὸ ἀνατολικὸν τῆμα τῆς
κυρίως Χαλκιδικῆς Χερσονήσου,
τὸ ὁποῖον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δυ-
τικόν, τὸ ὁποῖον διηρεῖτο εἰς τὰς
ἀνωτέρω τρεῖς χώρας, οὐδὲν ἐφε-
ρρεν ἰδιαίτερον ὄνομα. Συναχτο δὲ
πρὸς βορρᾶν μὲν μετὰ τῆς Μαγδο-
νίας, πρὸς νότον δὲ περιβεβήχθη
ὑπὸ τοῦ Τορωναίου καὶ Σιγγιτικῷ 431 π.χ., διετέλεσε φόρου ὑποτε-
κόλου καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ
Ἀκανθίου καὶ Στριμονικῷ κόλ-
που.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τοῦτο τμήμα,
ὑφύεται τὸ ὄρος Ὑψίζωνος, τὸ ὁ-
ποῖον ἀρχόμενον ἐκ τοῦ πρὸς ἀνα-
τολὰς τῆς Θεσσαλονίκης κειμένου
ὄρους Κίσσου (Χορτιάτου), καὶ δι-
ευθυνημένον ἐκ δυοῶν πρὸς ἀνα-
τολὰς καταλήγει διὰ τῆς Σιθωνίας
Χερσονήσου, εἰς τὸ ἀκρωτήριον
Ἀμπελος. Τὸ ὄρος τοῦ ἀνέσχεται
εἰς 1000 περίπου μέτρα, ὀνομαζέ-
ται δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων Σολω-
μός, ἢ Χολομώνδας ἢ Χόλωμος.(1)

Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τῶν ποταμί-
ων Ὀλυνθιακοῦ (Βιτόνια), Ἀ-
μνίου, τοῦ Ὀσμυλῆ καὶ τοῦ Ψυ-
χροῦ (Πλατάν).

Πόλεις δ' αὐτοῦ ἀναφέρονται: Ἀ-
πολλωνία ἢ Χαλκιδική, ἢ Ὀλυν-
θος, ἢ Μηκίβερνα, ἢ Σερμύλη, ἢ
Ἄσπα, ἢ Ἀκανθος, ἢ Στρατιονική
καὶ ἢ Στάγειρος. Ἐκ τούτων μό-
νον ἢ Ὀλυνθος καὶ ἢ Ἀπολλωνία
ἦσαν μεσόγειοι, αἱ δὲ λοιπαὶ πα-
ραλία.

ΟΛΥΝΘΟΣ (Ἀγιομαρας)

Ἡ Ὀλυνθος ἦτο ἡ σπουδαιοτέ-
ρα καὶ ἐνδοσιότερα πόλις τῆς Χαλ-
κιδικῆς, ἢ βασιλεὺς τῶν πολυαρί-
θμων πόλεων τῆς Χερσονήσου. Ἡ
ἰδρυσις αὐτῆς εἶναι ἀρχαιότατη
κτισθεῖσα κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐ-
πί τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ
Ὀλύνθου υἱοῦ τοῦ Στράβωνος μυ-
θικοῦ βασιλέως τῆς Θοάκης(2), ἢ
τοῦ Ἡρακλείου.(3) Ἐπὶ τῆς
217. (Ἀκολουθεῖ) 1929

(1) Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγρα-
φίας, Στ. Βουτυρῆ, ἐν λέξει, Ὑψίζω-
νος.
(2) Ἀθηναίου Δελφνοσοφιστά, VIII, 3
(3) Στεφ. Βυζάντ, ἐν λέξει.

Ἐκτισμένη ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθε-
σίας, διεφρέετο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ
Ὀλυγί, (1) καὶ τούτου ὀνομα-
σθέντος κατὰ τὴν μυθολογίαν ὑπὸ
τοῦ Ὀλύνθου, υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέ-
ους καὶ τῆς Βολίας.(2)

Πρόκειται ἐλευθέρα μέχρι τῶν
Περσικῶν πολέμων, ὁπότε κυριευ-
θεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἄρταβάζου στρατη-
γοῦ τοῦ Ξέρξευ, παρεδόθη εἰς τοὺς
Χαλκιδεῖς τῆς Τορώνως.(3) Μέχρι
τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τῷ
10-12 χιλιάδων πολεμιστῶν. Ὁ-
τως δὲ λέγει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελι-
ότης(5) «περιμάχτος ἦν ἡ πόλις
ἡγεμονίας μεζονος ὀρεγομένης.
Διόπερ οἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φί-
λιππος διεφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλή-
λους περὶ τῆς τῶν Ὀλυνθίων συμ-
μαχίας».

Παντοδύναμος εἶπλος ἀπέβη ἢ
Ὀλυνθος διὰ τὴν ἀγαθὴν ἡγεμονί-
αυ καὶ τὴν ἀπολλωνίαν τῆς
Χαλκιδικῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶσ-
σάβη καὶ μετὰ τῆς Μακεδονίας.
Μόνον ἢ Ἀπυλῶς καὶ ἢ Ἀπολλο-
λωνία, μὴ ἀνεγνώσκοντο ἐισέλθου-
σιν εἰς τὴν Ὀμωσσοῦσαν προδικά-
σαν τὴν ἐπέμβασι τῶν Λακεδαι-
μόνων. Τότε οἱ Σπαρτιάται συ-
νηγορήσαντες μετὰ τοῦ Ἀμύντου
Βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐστει-
λαν στρατὸν κατ' αὐτῆς. Οἱ Ὀλύν-
θιοι μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν ἠνα-
γκάσθησαν τέλος νὰ καμφθῶσι καὶ
νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἡγεμονίαν
τῆς Σπάρτης.(6)

Ἐν τούτοις παρ' αὐτὰ δεινὰ
τοῦ πολέμου ἢ Ὀλυνθος παρέμει-
νε πάντοτε ἡ ἰσχυροτέρα πόλις τῆς
Χαλκιδικῆς, ὁ δὲ Φίλιππος προσοικ-
ειώθηκε αὐτὴν, ὄχι μόνον ἐνίσχυ-
σεν αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐνδειξιν
τῆς πρὸς αὐτὴν φιλίας παρεχώρη-
σεν εἰς αὐτὴν τὴν Ἀνθεμόντα καὶ
τὴν Ποτιδαίαν. 1929 247

(1) Ὁ Ἡρόδοτος (VII, 122), το-
ποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τῆς Σιθωνίας
χερσονήσου. Ἀλλ' αὐτὴ ἔκειτο πρὸς
τὰ δυτικὰ τοῦ Τορωναίου κόλπου,
ἀπέχουσα τῆς Ποτιδαίας 70 περί-
που στάδια. (Στραβ., VII, 330, 28).
(2) Ἀθηναίου Δελφνοσ., VIII, 3.
(3) Ἡρόδ., VII, 127.
(4) Θουκυδ., I, 58.
(5) Διοδ., Σικελ., XVI, 8. Ποβλ.
Ξενοφ., Ἑλληνικά, V, 2, 12.
(6) Ξενοφ., Ἑλληνικά, V, 2, 12.
Διοδ., Σικελ., XV, 20-23.
(7) Δημοσθ., Κατ' Ἀριστοκρ., 108
Φίλιπ., A, 20. Ὀλυνθ., B, 7. Διο-
δ., Σικελ., XVI, 8.

Μετ' οὐ πολὺ ὄμως οἱ Ὀλυνθί-
οι ἐνοήσαντες τοὺς κατακτητικούς
ἐκποῦς τοῦ Φίλιππου, ἐξήτησαν
τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλ'
εἰς μάτην οἱ Ὀλυνθιοὶ ἐπεκαλοῦν-
το τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων,
(1) καὶ μάτην ὁ Δημοσθένης διὰ
τῆς ἐνθουσιώδους εὐγλωτίας του
παρώτρυνε τοὺς Ἀθηναίους. Τέλος
οἱ Ἀθηναῖοι κατόπιν τῶν προτρο-
πῶν τοῦ Δημοσθένους, ἐστειλαν
βοήθειαν, ἀλλ' αὐτὴ ἦτο μικρὰ καὶ
ἀνεπαρκής.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Φίλιππος ἐξορ-
γισθεὶς ἐξώρμησε τῷ 349 π.χ. κα-
τὰ τῆς Χαλκιδικῆς, τῆς ὁποίας τὰς
πόλεις κατέλαβεν. Οἱ Ὀλυνθιοὶ ἠ-
γωνίσθησαν ὑπερανθρώπως, προ-
ξενήσαντες μεγάλας ἀπολείας εἰς
τὸν Φίλιππον. Τέλος ὄμως ἠναγκά-
σθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ νὰ
ἐπησώσωσι εἰρήνην. Ἀλλ' αὐτὴ ἀ-
πέβη ματαία, διότι ὁ Φίλιππος κα-
τέφρωσε δωροδοκήσας τοὺς στρα-
τηγούς αὐτῶν Ἐθύνκρτην καὶ Λα-
σθένην, νὰ χωριεῖται τὴν πόλιν
κατ' ἀνάγκη τοῦ 348 π.χ. Κύ-
ριος γενόμενος τῆς πόλεως ὁ Φίλι-
ππος αὐτὴν μὲν παρέδωκεν εἰς τοὺς
καταπύτας πρὸς λεηλασίαν, τοὺς
δὲ περισωθέντας ἐκ τῶν κατοίκων
ἐξηνδραπόδισε.(2)

Τοιοῦτο ἐπῆρξε τὸ τέλος τῆς ἐν-
δόξου Χαλκιδικῆς πόλεως, διὰ τῆς
προδοσίας τῶν τέκνων αὐτῆς, ἐκ
τοῦ ὁποίου λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ
Φίλιππος ἔλεγε κατὰ Διόδωρον
τὸν Σικελιώτην ὅτι «διὰ χρυσοῦ
πολλοὺς μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὀπλων
ἠτέθηκαν τὴν ἰδίαν βασιλείαν».
(3) Παρὰ τὴν Ὀλυνθον ὕψους
κοίλος τις τόπος ὀνομαζόμενος Καν-
θαρώλεθρον, διότι ἢ εἰς τὰ μέρη
ταῦτα ζῶντες κίθαροι, μόλις ἐ-
πλησίαζον κατεστρέφοντο.(4)

Ὁβιον διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Ὀ-
λύνθου, ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος
λαμπρότατης χώρας, εἰς ἀνάμνησιν
δὲ τοῦ γεγονότος τούτου, ἀνετίθεισε
τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀρχελαίου συστηθέν-
τα Ὀλύμπια ἐν Αἰῷ τῆς Περείας,
ὅπου πανηγυρικώτατα ἐώρτασε τὰ
ἐπινικεῖα, προσκαλέσας πανταχό-
θεν τεχνίτας, μουσικούς, ποιητάς,
καὶ ἀπένευε πλούσια βραβεῖα.(5)

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ὀ-
λύνθου, ἢ ὁποία δὲν ἀνέλαβεν ἐ-
κτοτε, οἱ περισωθέντες Ὀλυνθιοὶ
μετακίθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ
Κασσάνδρου τῷ 316 π.χ. εἰς τὴν
Ποτιδαίαν τὴν ἐπ' αὐτοῦ μετονο-
μασθεῖσαν Κασσάνδρειαν.(6)

(1) Δημοσθ., Κατ' Ἀριστοκρ.,
109.
(2) Διοδ., Σικελ., XVI, 58.
(3) Διοδ., Σικελ., Αὐτόθι.
(4) Μελετίου Γεωγραφία, Τομ.
B, σελ. 463.
(5) Διοδ., Σικελ., XVI, 55.
(6) Διοδ., Σικελ., XIX, 52.

ΔΗΛΩΣΙΣ
Οἱ κάτοικοι Μ. Κρ...
ρον εἰς γνώσιν...
μένων δεῖ τὰ...
πνῶν των εἰ...
διαδόμενα...
τῶν δε...
τῶν

...επιβάλω
...απλώς εκφρά-
...μική μου, δεν λέ-
...αι ή Ελλάς. Είμαι
...ονής κατά το τά-
...αισθησίας, το οποί-
...ήρωτα προς τόν
...ρογονική κληρονο-
...Ευμένιδης. Ήξε-
...νιος πόντος).
...μαι ν' άνούσω από
...προς τά εθνι-
...τιανών Έλληνα ά-
...νήν βροντηράν τό-
...ς βέρηλοι.»
...ουπόλοι 19)2)29

Δημοκράτης
...μοιδιασκαλος

ΧΡΕΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

17.— Τηλεγράφη-
...ου Λαμίας προς
...Έσωτερικών άνα-
...ταμής Καμάρας
...κάλυψεν 10 χιλιά-
...εσπαρμένω ά-
...ας Έλλην τήν έκτα-
...τοιαύτην. Τηλε-
...μοκού αναφέρει ό
...ατάρας πλημμυ-
...ψε μεγάλας έκτά-
...τηλεγράφημα έκ
...ει ότι οι κάτοικοι
...πορ...ει στερού
...του αρτου.

...ον Γραφείων Έλα-
...ατα διαφόρων ά-
...ον οποίων ζητεί-
...κώς ένίσχυσις των
...ον περιφερειών.
...ης του Πολιτικού
...ργαστή σχετικώς
...ν της Προνοίας κ.
...ν. Ως πληροφω-
...του Πολιτικού
...την Κυ-
...Πράπε-
...ος

«Η Όλυνθος υπήρξε πατρίς τού
ιστορικού Καλλισθένους, όστις ήτο
άνεμύος τού Άριστοτέλους και συ-
σπουδαστής τού Μ. Ήλεξάνδρου.
(1) Κατά τήν έκστρατείαν τού Μ.
Ήλεξάνδρου εις Άσία, συνώδευ-
σεν αυτόν ός φίλος και ιστορικός.
Άνη άυστηρών ήθών και χαρα-
κίτης άνεξαρτήτου, δεν έπεδοκι-
μαζε τά δουλοπρεπή ήθη και έθι-
μα τών Περσών, τά όποια δσημέ-
ραι κατέκτον τήν Μακεδονικήν αλ-
λήν. Τοῦτο όμως εξήγειρε κατ' αὐ-
του τόν μίσος τών αβλικών και τών
κολάκων τού Ήλεξάνδρου, οι όποί-
οι τόν ένουκράντησαν ός συνομο-
ποῦντα κατά τού βασιλέως, και ερ-
ρίφθη εις τās φυλακάς όπου κατά
τινας απέθανεν εξ άσθενείας, ή κατ'
άλλους έθανάτωθη υπό τού Ήλε-
ξάνδρου.» (2) **Φ. Θ. Ζ. 1908**

«Καλλισθένην δέ Άριστόβουλος
μέν λέγει δεδεμένον έν πέδις ένι-
περιάγεσθαι τη στρατιή, έπειτα νό-
σοφ τελευτήσαι. Πτολεμαίος δέ ό
Αίγιου, στρεβλωθέντα και κρεμα-
σθέντα άποθανεϊν.» (3) **1929**
«Ο Πλούταρχος αναφέρει και άλ-
λην έκδοσιν κατά τόν Χάρητα,
καθ' ήν άφοῦ συνελήφθη έφυλάσ-
σето σιδεροδέσμιος επί έπτά μήνας,
και ότι απέθανεν εξ ύπερβολικού
πάθους και εκ φθειριάσεως, ότι ό
Ήλεξάνδρος έτραυματίσθη πολε-
λών κατά τών Μαλών έν τή Ήνδι-
κίη.» (4)

«Εκ τών συγγραμμάτων τού Καλ-
λισθένους σώζονται μόνον άποσπά-
σματά τινα. Αναφέρονται δέ ός
έργα αυτού: τά «Έλληνικά», εις
τά βιβλία πραγματευόμενα τήν
ιστορίαν τών έτών 387—357 π.χ.
«Περί τού ήερου πολέμου», Μακε-
δονικά, «Θρακικά», «Ήκροικά»,
έν' οις εξιστοροῦνται κατά τήν έκ
στρατείαν τού Μ. Ήλεξάνδρου,
χωρημεύσαντα ός βιβλίη εις τούς
μεταγενεατέρους έπιδρογογράφους τού
Ήλεξάνδρου και τινα άλλα.» (5)

«Ολύνθιος ήτο ό ιστορικός Έ-
φιππος, όστις υπό τού Μεγάλου
Ήλεξάνδρου, όνομάσθη μετά τού
Αισχύλου τού Ροδίου επίσκοπος

(1) Κατά τόν Πλούταρχον (Βίος Ή-
λεξάνδρου, κεφ. 55) ό Καλλισθένης ή-
το υίός της Ήρούς, εξαδέλφης τού Ά-
ριστοτέλους.

(2) Τά κατά τόν Καλλισθένη διηγηθῶν
και έν έκτάσει ό Πλούταρχος (Βίος Ή-
λεξάνδρου, κεφ. 52-55) και ό Άρριανός,
(Ανάβ. IV, 10-14).

(3) Άρριανού Άναβ. IV, 14, 3.

(4) Πλούταρχου, Βίος Ήλεξάνδρου,
κεφ. 55.

(5) Τά άποσπάσματα τού Καλλισθέ-
νους' περιελήφθησαν εις τά Freg-
menta historicotum Graecorum
του C. Muller, Paris, 1841-1870
εις 5 Τόμους. Πρβλ. W. Christ,
Ήστορία της Έλληνικής λογοτεχνίας,
μετάφρ. Δυσσάνδρου Γ. Χ. Κόνστα,
τομ. Α. σελ. 580. Γ. Μιστριώτου, ΈΑ
ληνική Γραμματολογία, Τομ. Β. σελ.
182.

των έν Αίγυπτον άρχών.» (1)
«Ο Έφιππος έγραψε διατριβήν
«Περί Ήλεξάνδρου και Ήφαιστί-
ωνος ταφής», ένθα ό συγγραφέας
όπως αναφέρει ό Άθήναιος, (2) έ-
πραγματεύετο περί μέθης τού Ή-
λεξάνδρου και τών Μακεδόνων.
«Μακεδόνες, [ός φυσίον Έφιππος
ό Όλύνθιος, έν τῷ περί της Ήλε-
ξάνδρου και Ήφαιστίωνος ταφής,
ούκ ήπίστατο πίνειν εντάκτως, άλλ'
ενθέως έχρόντο μεγάλας προπόσε-
σιν, ώστε μεθύειν ένι παρακειμέ-
νων τών πρώτων τραπέζων και μη
δύνασθαι τών αιτίων άπολαύειν.»

«Επίσης Όλύνθιος ήτο Στρατίης
ό ιστορικός, (3) γράψας περί τού
Μεγάλου Ήλεξάνδρου, και ό Εϋ-
φραντος ό ιστορικός. (4) Ούτος υπήρ-
ξε διδάσκαλος Άντιγόνου τού Γο-
νατά, γράφων όχι μόνον κομωδι-
ας, άλλά και ιστορίαν της εποχής
του. Μάλιστα τό «Περί βασιλείας»
σύγγραμμά του αφιέρωσεν εις τόν
μαθητήν του, γενόμενον βασιλέα
της Μακεδονίας (288-240 π.χ.)

Της Όλύνθου σώζονται άρχαία
νομίσματα, τών έτών 500 π.χ. τῷ
αρχαιότερον γνωστόν αυτών νόμι-
σμα είναι Εύβοϊκόν τετραδράχιον,
σφαιροειδούς κατασκευής. Παρι-
στέθη δέ ένπροσθεν μίαν τέθριπ-
τον, άλλ' ένόπιον πογωνοφόρον,
όπισθεν δέ ένπροσθεν τετραγώνον έν
κόπον διακοσμημένον άνωμάλως.

Επίσης σώζονται άργυρά τετρα-
δράχμια τών έτών 479-392 π.χ.
αφαιρτα τήν επιγραφήν: ΟΛΥΝ
μετά άποῦ κράσματος διά τού ομί-
φους και τών όνύχων αυτού όφιν.

Τά όραϊότερα όμως αυτης νομί-
σματα είναι τά της Χαλκιδικής ό-
μοσπονδίας, ίδρυθείσης τῷ 392 π.
χ. της οποίας κέντριον ήτο ή Όλυν-
θος. Αί έν' αυτών παριστάμεναι
κεφαλαί τού Απόλλωνος, είναι αξι-
οσημείωτοι διά τήν αυστηρότητα
και καλλονήν της τεχνοτροπίας αυ-
τών.» (5)

(1) Άρριανού Άνάβασις, III, 6, 3.
Επίσκοποι έκαλούντο οι έκαικοι άρ-
χιόντες διοριζόμενοι υπό τών Άθηναί-
ων διά κλήρου, έχοντες άποστολήν νά
έπαναφέρωσι τήν τάξιν εις τινα πόλιν
στασιάζουσαν, νά τιμωροῦσι τούς προ-
ταίτιους μιας στάσεως, και νά έλέγχο-
σι και επιτηροῦσι τούς συμμάχους αυ-
τών. Έμισθοδοτοῦντο δέ υπό τών υ-
πάρχόντων πόλεων ή ένίοτε και υπό τών
Άθηναίων. (Γουσταύου Γιλβέρτ, Έγ-
χειρίδιον Άρχαιολογίας τού Δημοσίου
βίου τών Έλλήνων, μετάφρ. Ν. Γ.
Πολίτου, τομ. Α' σελ. 546. Lexique
des Antiquités Grecques, ήπό
Pierre Paris, έν λέξει).

(2) Άθηναίου Δεικνοσοφιστά, III,
120. Πρβλ. και Χ, 434. Περί Έφιππου
βλέπε, Γ. Μιστριώτου, Έλλ. Γραμμα-
τολογία Τομ. Β, σελ. 155.

(3) Άποσπάσματα αυτού περιελή-
φθησαν εις τά Fragmenta scripto-
rum Alexandri Magni υπό Muller

(4) Γ. Μιστριώτου, Έλληνική Γραμ-
ματολογία, Τόμ. Β. σελ. 162.

(5) Χέαι. Σβορώνου, Ήστορία τών
Νομισμάτων, Τομ. Α'. σελ. 274-276.
Κλ. Νικολαΐδου, Δά Μασσετονάν, σελ.
243.

Παρά τήν Όλυνθον, (Άγιον
Μάρμαντα) άνευρέθη ή κατοικεῖσα
επιγραφή: (1)
ΚΑΒΕΙΡΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ
ΚΑΘΕΙΡΟΝ Μ[ΑΡΚΟΣ] ΕΡΕ
[ΝΝΙΟΣ]
ΟΡΕΣΤΕΙΝΟΣ ΟΡΕΣΤΕΙ[ΗΝΟΥ]Ι
ΙΕΡΟΦΑΝΙΟΥ ΥΙΟΣ.

Έκ της επιγραφής ταύτης, άπο-
δεικνύεται ότι έν Όλύνθῳ υπήρχε
ναός τών Καβείρων, όπου άναμφι-
βόλος ήτο διαδεδομένη ή λατρεία
τών Καβείρων. Τά άνοφερόμενα δέ
έν αυτῇ όνόματα, άπαντάσι και εις
άλλας επιγραφάς όπως λ.χ. της Θεο-
σσαλονίκης, όπου λίαν ένωρίς ειζεν
εισαχθή ή λατρεία τών Καβείρων,
και έντελούντο έργάσιες και έσορτα
απὲρ Καβείριας ίερούμενα. 1929
Τελευταίως τό Πανεπιστήμιον
της έν Αμερικῇ Βαλτιμόρης, έν
συνεργασία μετά της αρχαιολογι-
κής Σχολῆς Άθηνών, ένήργησε ά-
νακαταμάς έν Όλύνθῳ και Χαλκι-
δικῇ τών όποίων τά αρχαιολογικά
εργάσιμα είνησαν τό ζωρόν ένδι-
αφέρον τών έπιστημονικῶν κύκλων.

Τῶς άνασκαφά, διηκόνηεν ό άρ-
χιολόγος Δαβίδ Ρόβινσον, χορη-
γούσιος τού άμερικανικού Πανεπι-
στημίου και τού δόκιμου Γιάντιε.
Μέχρι τών άρχών τού Μαρτίου πα-
ρελθόντος έτους άνευρέθησαν μετα-
ξύ άλλων και τά εξής:

Οΐκία Όλυνθίων άριστοκρατῶν
από της υπό τού Φιλίππου γενομέ-
νης καταστροφῆς.

Κεφαλή μαρμάρινη, της θεάς
Ήρας, έργον τού τεσσάρου π.χ. δι-
ατηρομένη θαυμασίως.

Πολλά άγγεία διαφόρων επο-
χών: Προϊστορικής, Έλληνικής
και Βυζαντινῆς. Τών Ρωμαϊκών
χρόνων δεν άνευρέθη οὐδέν Ιζνος,
έξ οῦ φαίνεται ότι οι Ρωμαίοι δεν
κατήρτησαν έν Όλύνθῳ.

Τρις κεφαλαί νέφων, έργα τού
τεσσάρου αΐδων, άριστής τέχνης.

Άξίση προϊστορικής εποχής κα-
λῶς διατηρουμένη.

Λογίον της εποχής τού Περικλέ-
ους, επί τού όποίου είναι έξαργα-
φημένη έφιππος άμαζών και Έλλην
έφιππος, κρατῶν έίφος υπἔρ τήν
κεφαλήν της.

Μετώπι μαρμάρινον φρουσαι-
άνη και λέοντες.

Αιάφρα έιδώλια νέων και νεα-
νίδων, ααύτων, νομίσματα και άλ-
λα (2)

(1) Άθηναίου Δεικνοσοφιστά, III,
120. Πρβλ. και Χ, 434. Περί Έφιππου
βλέπε, Γ. Μιστριώτου, Έλλ. Γραμμα-
τολογία Τομ. Β, σελ. 155.

(2) Άποσπάσματα αυτού περιελή-
φθησαν εις τά Fragmenta scripto-
rum Alexandri Magni υπό Muller

(3) Γ. Μιστριώτου, Έλληνική Γραμ-
ματολογία, Τόμ. Β. σελ. 162.

(4) Χέαι. Σβορώνου, Ήστορία τών
Νομισμάτων, Τομ. Α'. σελ. 274-276.
Κλ. Νικολαΐδου, Δά Μασσετονάν, σελ.
243.

των, επίκαιρα, σότερα και ένδουσιασάλλιτερον και λυσι-

έν άξιό να έπιβάλλωυ την όποιαν άπειδένα, άπλώς έκφραστουμική μου, δέν λέκρικτικός—κριτικός με η Έλλάς. Είμαι λονής κατά τό τάισθησίας, τό ποίω έρωτα πρός τόν τρογονική κληρονοές-Ευμένης. "Αεεεινος πόντος). ρμαι ν' άκούσω άπό ή πρός τή έννιστιανόν "Ελληνα άνιη βρούτεράν τό άς βέβηλοι" ρουπέλει 19)2)29

Δημητριάδης
ος διδασκαλος

ΚΡΕΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΩΝΤΩΝ

27.— Τηλεγράφη του Λαμίας πρός "Εσωτερικών άνακταμός Καμάρας κάλυψεν 10 χιλιάδες πεπραμένων άκας έλλην τήν έκτα τοιαύτην. Τηλεμικού άναφέρει έ κατάρας πλημμυψε μεγάλας έκτά τηλεγράφημα έκαι έτι σί κάτοικοι άπογνήσσει σταρού έ του.

ον Γραφείον έλαατα διαφόρων έν όποιων ζητείκώς άνίσχυσις τωνον περιφερειών. ης του Πολιτικού έργάση σχετικώςον της Προοίας κ.ν. Ως πληροφου του Πολιτικού την Κυ

"Η "Ολυνθος ύπήρξε πατρις του ιστορικού Καλλισθένους, όστις ήτο άνεμρός του "Αριστοτέλους και σπουδαστής τού Μ. "Αλεξάνδρου. (1) Κατά την έκστρατείαν του Μ. "Αλεξάνδρου εις "Ασίαν, συνώδυσεν αυτόν ώς φίλος και ιστορικός. "Ανήρ άσθηρών ήθών και χαρακτικός άνεξαρτήτου, δέν έπεδοκίμοζε τή δουλοπρεπή ήθη και έθιμα τών Περσών, τή όποία όσημέραι κατέκταν την Μακεδονικήν αλήν. Τουτό όμως έξηγερε κατ' αούτū τή μίσησ τών αλλικών και τών κολάκων του "Αλεξάνδρου, οι όποιοι τόν έσοκφάντησαν ώς συνομοτούντα κατά του βασιλέως, και έορίφθη εις τήσ φυλακάς όπου κατά τινας άπέθανεν έξ άσθενείας, ή κατ' άλλους έθανατώθη ύπό του "Αλεξάνδρου. (2) *φ. β. λ. κ. 2 89 φ.*

"Καλλισθένην δέ "Αριστοβούλος μέν λέγει δεδεμένον εν πέδαις έμπεριάγεσθαι τή στρατιή, έπειτα νόσω τελευτήσαι. Πτολεμαίος δέ ό Λάγυ, στρεβλωθέντα και κρεμασθέντα άποθανείν. (3) *1929*

"Ο Πλούταρχος άναφέρει και άλλην έκδοσιν κατά τόν Χάρητα, καθ' ήν άφοδύ συνέληφθη έφυλάσσοτο αιδεροδέσμιος επί έπτά μήνας, και ότι άπέθανεν έξ "υπερβολικού πάχους και έκ φθειριάσεως, ότε ό "Αλεξάνδρος έτραυματίσθη πολέλων κατά τών Μαλών εν τή "Ινδική. (4)

"Εκ τών συγγραμμάτων του Καλλισθένους σώζονται μόνον άποσπάσματά τινα. "Αναφέρονται δέ ώς έργα αυτου: τή «Ελληνικά», εις τή βιβλία πραγματευόμενα την ιστορίαν τών έτών 387—357 π.χ. «Περί του ιερου πολέμου», «Μακεδονικά», «Θρακικά», «Περσικά», έν' οις έξιστορούντο τή κατά την έκστρατείαν του Μ. "Αλεξάνδρου, χορηγεύσαντα ώς πληή εις τούς μεταγενετέρους ιστορογράφους του "Αλεξάνδρου και τινά άλλα. (5) "Ολύνθος ήτο ό ιστορικός "Εφίπιπος, όστις ύπό του Μεγάλου "Αλεξάνδρου, όνωμάσθη μετά του Λισχύλου του Ροδίου έπίσκοπος

(1) Κατά τόν Πλούταρχον (Βίος "Αλεξάνδρου, κεφ. 55) ό Καλλισθένης ήτο υίός της "Ηρούς, έκαδέλης του "Αριστοτέλους.

(2) Τά κατά τόν Καλλισθένη διηγούνται έν έκτάσει ό Πλούταρχος (Βίος "Αλεξάνδρου, κεφ. 52-55) και ό "Αρριανός, ("Ανάβ. IV, 10-14).

(3) "Αρριανού "Αναβ. IV, 14, 3.

(4) Πλούταρχου, Βίος "Αλεξάνδρου, κεφ. 55.

(5) Τά άποσπάσματα του Καλλισθένους περιελήφθησαν εις τή Fragmenta historico-tum Graecorum του C. Muller, Paris, 1841-1870 εις 5 Τόμους. Προβλ. W. Christ, "Ιστορία της "Ελληνικής λογοτεχνίας, μετάφρ. Λυσιάδου Γ. Χ. Κώνστα, τομ. Α. σελ. 580. Γ. Μιστριώτου, "Ελληνική Γραμματολογία, Τομ. Β. σελ. 182.

των έν Αλύπτω άρχών. (1) "Ο "Εφίπιπος έγραψε διατριβήν «Περί "Αλεξάνδρου και "Ηφαιστίνος ταφής», ένθα ό συγγραφεύς όπως άναφέρει ό "Αθηναιός, (2) έπραγματεύετο περί μέθης του "Αλεξάνδρου και τών Μακεδόνων. «Μακεδόνες, ί ώς φουσιν "Εφίπιπος ό "Ολύνθιος, έν τώ περι της "Αλεξάνδρου και "Ηφαιστίνος ταφής, ούκ ήπίστατο πίνειν εντάκτως, άλλ' εθθέως έχρόντο μεγάλας προσόσεις, ώστε μεθύειν έτι παρακειμένων τών πρώτων τραπέζων και μή δύνασθαι τών αιτίων άπολαύειν».

"Επίσης "Ολύνθιος ήτο Στραττής ό ιστορικός, (3) γράψας περί του Μεγάλου "Αλεξάνδρου, και ό Εύφρατος ό ιστορικός. (4) Ούτος ύπήρξε διδασκαλος "Αντιγόνου του Γοινατά, γράφον έτι μόνον κομωδίας, άλλά και ιστορίαν της έποχής του. Μάλιστα τό «Περί βασιλείας» σύγγραμμά του άφιέωσεν εις τόν μαθητήν του, γενόμενον βασιλέα της Μακεδονίας (283-240 π.χ.)

Τής "Ολύνθου σώζονται άρχαία νομίματα, τών έτών 500 π.χ. τό άρχαιότερον γνωστόν αυτης νομισμα είναι Εβρώϊκόν τετραδραχμιον, σφαιροειδούς κατασκευής. Περιελάει δέ έμπροσθεν έν τέθεικτον, μετά τόνόμου πάγωνοφρόου, οπισθεν δέ ηρώϊκoi τετράγωνον έγκυλιον διασημένον άνωμάτως.

"Ακόμη σώζονται άργυρά τετράδραχμια τών έτών 479-392 π.χ. φέροντα την έπιγραφήν: ΟΛΥΝ μετά αυτου κρασίοντα διά του ομίφους και τών όνύχων αυτου όφιν.

Τά όμοιώτερα όμως αυτης νομίματα είναι τήσ Χαλκιδικής όμοσπονδίας, ιδρυθείσης τώ 392 π.χ. της όποίας κέντρον ήτο ή "Ολυνθος. Αί έν' αυτών παριστάμεναι κεφαλαί του "Απόλλωνος, είναι άξιοσημειωτοι διά την αυθηρότητα και καλλονήν της τεχνοτροπίας αυτών. (5)

(1) "Αρριανού "Ανάβασις, III, 6, 3. "Επίσκοποι έκαλούντο οι έκτακτοι άρχοντες διοριζόμενοι ύπό τών "Αθηναίων διά κλήρου, έχοντες άποστολήν να έπαναφέρωσι την τάξιν εις τινά πόλιν στασιάζουσαν, να τιμωρώσι τούς πρωταίτους μιάς στάσεως, και να έλέγχοσι και έπιτρούσι τούς συμμάχους αυτών. Εμισθοδοτούντο δέ ύπό τών υπηκόων πόλεων ή ένίοτε και ύπό τών "Αθηναίων. (Γουσταύου Γάβερτ, "Εγχειρίδιον "Αρχαιολογίας του Δημοσίου βίου τών "Ελλήνων, μετάφρ. Ν. Γ. Πολίτου, τομ. Α' σελ. 546. Lexique des Antiquités Grecques, ύπό Piere Paris, έν λέξει).

(2) "Αθηναίου Δαιμονσοφιστά, III, 120. Προβλ. και Χ, 434. Περί "Εφίππου βλέπε, Γ. Μιστριώτου, "Ελλ. Γραμματολογία Τομ. Β, σελ. 155.

(3) "Αποσπάσματα αυτου περιελήφθησαν εις τή Fragmenta scriptorum Alexandri Magni ύπό Muller

(4) Γ. Μιστριώτου, "Ελληνική Γραμματολογία, Τόμ. Β. σελ. 162.

(5) Χέστ. Εσβαρόνου, "Ιστορία τών Νομισμάτων, Τομ. Α'. σελ. 274-276. Κλ. Νυκολαΐδου, Λά Μασετονών, σελ. 243.

Παρά την "Ολύνθον, ("Άγιον Μάμαντο) άνιγρέθη ή κατοικία του έπιγραφέ: (1) ΚΑΒΕΙΡΩ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ ΚΑΘΕΙΡΩΝ Μ[ΑΡΚΟΣ] ΕΡΕ [ΝΝΙΟΣ] ΟΡΕΣΤΕΙΝΟΣ ΟΡΕΣΤΕΙ[ΝΟΥ] ΙΕΡΟΦΑΝΙΟΥ ΥΙΟΣ.

"Εκ της έπιγραφής ταύτης, άποδεικνύεται ότι έν "Ολύνθω ύπήρχε ναός τών Καβείρων, ό του άναμφιβόλως ήτο διαδομένη ή λατρεία τών Καβείρων. Τά άναφερόμενα δέ έν αυτη όνόματα, άπαντώσι και εις άλλας έπιγραφάς όπως λ.χ. της Θεσσαλονίκης, όπου κίαν ένορίς ειχεν εισαχθ ή λατρεία τών Καβείρων, και έπιόυντο ν' άγώνες και έορτα «τα Καβείρια» λεγόμενα. *1929 φ. β. λ. κ. 3 3 3 4 φ.*

Τελευταίως τό Πανεπιστήμιον της έν "Αμερικη Βαλτιμόρης, έν συνεργασία μετά της άρχαιολογικής Σχολής "Αθηνών, ένηργησε άνασκαφάς έν "Ολύνθω και Χαλκιδική τών όποιων τή άρχαιολογικά ύλματα ειλήθησαν τό ζωηρόν ένδιναφέρον τών επιστημονικών κύκλων.

Τά άνασκαφά, διεήθησαν ό άρχαιολόγος Λαβρί Ρόβινσον, χορηγούντος του άμερικανικού Πανεπιστημίου και του όκτοωρος Γ'άντις. Μέχρι τών άρχών του Μαρτίου παρελήθησαν έτους άνενορήθησαν μεταξύ άλλων και τή έξή:

Οικία "Ολυνθίων άριστοκρατών προ της ύπό του Φιλίππου γενομένης καταστροφής.

Κεφαλή μαρμαρίνου, της θεάς "Ηρας, έργον του τετάρτου π.χ. διατηρουμένη θανασιώς.

Πολλά άγγεία διαφόρων έποχών: Προϊστορικής, "Ελληνικής και Βυζαντινής. Τών Ρωμαϊκών χρόνων δέν άνευρέθη ούδέν ίχνος, έξ ου φαίνεται ότι οι Ρωμαίοι δέν κατοίκησαν έν "Ολύνθω.

Τρείς κεφαλαί νέφων, έργα του τετάρτου αιώνος, άριστης τέχνης.

"Αέλινη προϊστορικής έποχής καλώς διατηρουμένη.

Λοχείον της έποχής του Περιελέους, επί του όποιου είναι έξωγραφήμένη έφιπιπος άμαζών και έλλην έφρηβος, κρατών έξιφος, ύπερ την κεφαλήν της.

Μετώπια μαρμαρίνου φέρονται άνθη και λέοντα.

Διάφορα ειδώλια νέων και νεανίδων, σατύρων, νομίματα και άλλα. (2)

(1) "Αθηναίου Δαιμονσοφιστά, III, 120. Προβλ. και Χ, 434. Περί "Εφίππου βλέπε, Γ. Μιστριώτου, "Ελλ. Γραμματολογία Τομ. Β, σελ. 155.

(2) "Αποσπάσματα αυτου περιελήφθησαν εις τή Fragmenta scriptorum Alexandri Magni ύπό Muller

(3) Γ. Μιστριώτου, "Ελληνική Γραμματολογία, Τόμ. Β. σελ. 162.

(4) Χέστ. Εσβαρόνου, "Ιστορία τών Νομισμάτων, Τομ. Α'. σελ. 274-276. Κλ. Νυκολαΐδου, Λά Μασετονών, σελ. 243.